

Departementspromemorian Behandling av personuppgifter inom Nationellt centrum för terrorhotbedömning (Ds 2016:31)

Inledning

Säkerhets- och integritetsskyddsmyndigheten har granskat förslagen i promemorian främst med utgångspunkt från sin uppgift att ur ett rättssäkerhets- och integritetsskyddsperspektiv utöva tillsyn över viss brottsbekämpande verksamhet, bl.a. över Säkerhetspolisens behandling av personuppgifter enligt polisdatalagen (2010:361).

Nämnden konstaterade i ett uttalande den 6 maj 2015 att regleringen i polisdatalagen inte är anpassad för sådant samarbete som förekommer inom ramen för Nationellt centrum för terrorhotbedömning (NCT). Enligt nämndens uppfattning fanns det anledning att närmare analysera de rättsliga förutsättningar som gäller vid samarbetet mellan Säkerhetspolisen, Försvarmakten och Försvarets radioanstalt (FRA).¹ En sådan analys har nu utförts i den remitterade promemorian.

Personuppgiftsansvaret för behandlingen av uppgifter i den gemensamma NCT-mappen

Utredningen gör bedömningen att respektive NCT-myndighet som huvudregel är personuppgiftsansvarig för den behandling av personuppgifter som myndigheten utför inom samarbetet. Om det inte går att urskilja vem som har utfört en specifik behandling och det inte heller på annat sätt går att urskilja någon tydlig fördelning av ansvaret, får det enligt utredningen anses föreligga ett gemensamt personuppgiftsansvar för den behandlingen.

Enligt utredningen finns det inte något behov av att förtydliga det gemensamma personuppgiftsansvaret genom lagstiftningsåtgärder utan

¹ Se nämndens uttalande ”Säkerhetspolisens behandling av personuppgifter inom ramen för NCT-samarbetet” (dnr 324-2014).

ansvaret bör istället regleras genom en *överenskommelse* mellan NCT-myndigheterna. Överenskommelsen ska dock inte få någon formell rättsverkan (s. 132-134).

Regleringen av personuppgiftsansvaret genom en överenskommelse utan någon rättsverkan framstår ur ett integritetsperspektiv som otillräcklig. För en utomstående bör det vara helt klart vem som ansvarar för viss personuppgiftsbehandling. Enligt nämndens mening bör därför i vart fall principerna för fördelningen av personuppgiftsansvaret framgå av en författning.

Direktåtkomst

I syfte att effektivisera informationsutbytet föreslår utredningen att samtliga myndigheter inom NCT-samarbetet bör ges möjlighet att medge varandra direktåtkomst till uppgifter relevanta för arbetet inom NCT (s. 174-182).

Nämnden har förståelse för myndigheternas behov av att kunna effektivisera samarbetet genom direktåtkomst. För att en sådan åtkomst ska kunna accepteras krävs dock att det finns ett adekvat skydd för personuppgifterna. Detta skydd aktualiserar frågor om hur den direktåtkomst som får medges är avgränsad och hur behörigheten att utnyttja direktåtkomsten för personer hos de mottagande myndigheterna ordnas. En annan fråga av mer formell natur är att det måste finnas sekretessbrytande bestämmelser som möjliggör direktåtkomst.

Beträffande promemorians förslag att avgränsa myndigheternas möjlighet att medge direktåtkomst anser nämnden att avgränsningen har utformats alltför vagt. Det huvudsakliga kriteriet enligt förslaget är att uppgifterna ska behövas för att myndigheterna ska kunna göra bedömningar på strategisk nivå av terrorhot mot Sverige och svenska intressen. Direktåtkomst ska därför enligt promemorian inte kunna ges till uppgifter hos Säkerhetspolisen vilka enbart har betydelse för myndighetens operativa verksamhet eller sådana uppgifter hos Försvarsmakten som enbart rör andra militära hot mot landet. För Försvarsmakten och FRA gäller vidare enligt förslaget att uppgifterna ska finnas i en uppgiftssamling medan det för Säkerhetspolisen krävs att uppgifterna har gjorts gemensamt tillgängliga.

En så oprecis avgränsning i författning kan enligt nämnden innebära risker för att även andra uppgifter än sådana som strikt behövs för bedömningar på strategisk nivå görs tillgängliga för direktåtkomst. En sådan risk är särskilt allvarlig med tanke på den syn som i dag råder på informationsutbyte mellan framför allt FRA och Säkerhetspolisen. När det gäller avgränsningen av direktåtkomsten för Säkerhetspolisen ska också framhållas att kravet på att

uppgifterna ska ha gjorts gemensamt tillgängliga knappast alls begränsar möjligheten för Säkerhetspolisen att medge direktåtkomst. Många av de uppgifter som Säkerhetspolisen behandlar i bl.a. den operativa verksamheten är nämligen gemensamt tillgängliga inom myndigheten. Avgränsningen innebär därför krav på att berörda myndigheter innan uppgifter görs tillgängliga för direktåtkomst måste bedöma i princip varje uppgift för sig så att endast relevanta uppgifter görs tillgängliga. Nämnden förstår att det kan vara svårt att på ett närmare sätt avgränsa direktåtkomsten men anser att sådana försök måste göras i det fortsatta lagstiftningsarbetet.

Av rättssäkerhetsskäl förefaller det lämpligt att Säkerhetspolisen tillskapar en från verksamheten i övrigt skild uppgiftssamling för de uppgifter som Säkerhetspolisen avser att göra tillgängliga inom NCT-samarbetet.

När det sedan gäller behörigheten hos mottagande myndigheter att få utnyttja direktåtkomsten utgår nämnden från att berörda myndigheter skapar system så att endast behöriga befattningshavare kommer att ges denna möjlighet. Nämnden tillstyrker promemorians ståndpunkt att arrangemanget med direktåtkomst måste föregås av en risk- och sårbarhetsanalys (s. 177-178). Nämnden vill betona att denna analys måste göras innan direktåtkomst medges och att det framför allt är den myndighet som medger direktåtkomst som ansvarar för att analysen kommer till stånd.

Direktåtkomst förutsätter i princip att det finns sekretessbrytande bestämmelser i lag eller förordning som omfattar alla uppgifter som görs tekniskt tillgängliga genom direktåtkomst. Utredningen har i de föreslagna reglerna med sekretessbrytande bestämmelser hänvisat till vissa, särskilt angivna sekretessbestämmelser i offentlighets- och sekretesslagen. Nämnden ifrågasätter om inte annan sekretess än den som följer av de angivna bestämmelserna kan gälla och som skulle kunna förhindra ett utlämnande. Denna fråga bör enligt nämnden ytterligare övervägas. Nämnden delar utredningens bedömning att sekretesskyddet för mottagna uppgifter är tillräckligt hos NCT-myndigheterna.

Annat elektroniskt utlämnande av uppgifter

Nämnden har inte någon erinran mot att Säkerhetspolisen inom ramen för NCT-samarbetet ges möjlighet att få lämna ut fler än enstaka uppgifter på medium för automatiserad behandling till FRA och Försvarmakten. Nämnden anser dock att det i den föreslagna bestämmelsen, 18 c § polisdataförordningen (2010:1155), bör anges att fler än enstaka uppgifter endast får lämnas ut när det behövs för att myndigheterna ska kunna göra bedömningar på strategisk nivå av terrorhot mot Sverige och svenska intressen.

Detta yttrande har beslutats av Säkerhets- och integritetsskyddsnämnden. I beslutet har Sigurd Heuman (ordförande), Barbro Thorblad, Cecilia Dalman Eek, Linnéa Darell, Berit Jóhannesson, Zayera Kahn, Christina Linderholm, Ewa Samuelsson, Mats Sander och Jonas Åkerlund. Föredragande har varit Karin Tollbäck.

Sigurd Heuman

Karin Tollbäck